

ідеології направленої на потребу; превалювання матеріальної сфери над духовною; руйнування інституту сім'ї; орієнтування людей на пізні шлюби та детородження. алкоголізм, наркоманія, СПІД, ВІЧ.

Рішенням даної проблеми може стати правильна демографічна політика, яку можна реалізувати за допомогою правильних демографічних заходів:

Економічні заходи: оплачувані відпустки та різні заходи при народженні дітей; заходи на дітей в залежності від їх кількості, віку, типу сім'ї; кредити, податкові та житлові пільги тощо;

Адміністративно-правові: законодавчі акти, регулюючі шлюби, розводи, становище дітей в сім'ях, аліментні зобов'язання, захист материнства та дитинства, абортів та використання засобів контрацепції, соціальне забезпечення нетрудоспроможних, умови зайнятості та режим праці працюючих жінок-матерей, внутрішню та зовнішню міграцію тощо;

Виховні та пропагандистські заходи, спрямовані на формування суспільної думки, норми та стандарти демографічного поведіння, певний демографічний клімат в суспільстві [2, с. 172].

Висновок: В теперішній час в країнах Західної Європи, так само, як і в Україні, в Білорусії, в Росії спостерігається процес демографічної депопуляції. Абсолютна більшість країн Європейського союзу заявляють про ці проблеми. Причин демографічного кризи багато: сильні антинаціоналістичні тенденції, формування ідеології направленої на потребу, превалювання матеріальної сфери над духовною, алкоголізм, наркоманія, СПІД, ВІЧ тощо. Депопуляція характерна і для нашого держави. Виходом з демографічного тупика може стати правильна демографічна політика.

ЛИТЕРАТУРА

1. Качалкин В. Демографическая катастрофа Западной Европы и выбор самосохранения / Вадим Качалкин // Многодетная семья и будущее человечества / материалы Международного Форума [Москва 11-12 сентября 2014 г.]. – С.1–5.
2. Талалаева Г. Социальная демография / Г. В. Талалаева / учебное пособие. – Екатеринбург, 2010. – С. 125–234.
3. Фомин С. Критика буржуазных концепций народонаселения / С. С. Фомин. – М., 1985. – С. 23–47.
4. Кечина Е. Демография [Электронный ресурс] / Е.А. Кечина / Новейший философский словарь [под ред. А.А. Грицанова]. – Минск, 1999. – Режим доступа: http://www.e-reading.link/chapter.php/149350/383/Gricanov_-_Noveiishiii_filosofskiii_slovar'.html
5. Нижников С. Философия: курс лекций [Электронный источник] / С.А. Нижников / учебное пособие [для вузов]. – М.: Экзамен, 2006. – 383 с. – Режим доступа: <http://www.ecad.ru/f4/sem28-01.html>

І.В. Дубровіна,

викладач,

КНЗ КОР «Київського обласного інституту

післядипломної освіти педагогічних кадрів» м. Білої Церкви,

аспірант кафедри хореографії та художньої культури

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

м. Біла Церква, Україна

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ У СППО

Проблему самоосвітньої діяльності фахівців-музикантів слід аналізувати на основі тенденцій соціально-економічного розвитку України, до яких відносяться: постійне збільшення об'єму циркулюючої у суспільстві загальнозначущої інформації, «ущільнення знань»; інтенсивне зростання комунікативно-особистого та групового спілкування людей; широке використання інформатизації у педагогічній діяльності. В умовах стрімких соціально-економічних змін самоосвітня діяльність сприяє

підвищенню якості педагогічної праці. Здійснюючи рефлексію, професіонал змінює ставлення до життєвих цінностей та власного самоосвітнього досвіду. У свою чергу, необхідність стимулювання самоосвітньої діяльності вчителів музики зумовлена соціально-економічними змінами, потребою в інноваційних підходах до організації навчально-виховного процесу. Цьому сприяє освоєння та запровадження в практику роботи педагогів-музикантів інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій. Важливу роль відіграє особистісний характер засвоєння знань, які забезпечують потребу спеціаліста мистецьких дисциплін у "зростанні себе як професіонала", коли оновлення інформації стає самоцінністю конкурентоспроможності освіти.

На думку А. Бараннікова, «ідеалом освіти є всебічно і гармонійно розвинена індивідуальність. Самоосвіта є способом здійснення цілей освіти і формування розвиненої людини. Виникає теоретична і одночасно практична проблема – виробити механізм здійснення самоосвіти, який би забезпечував спеціалісту реалізацію пріоритетних потреб та інтересів» [2, с. 3]

Тому у системі післядипломної педагогічної освіти необхідно визначити домінантні фактори активізації самоосвітньої діяльності, які задовольняли б потребу вчителя музичного мистецтва у професійному зростанні, престижі праці, адаптації та відповідності вимогам фаху.

Науковими зусиллями В. Бондаревського, Т. Лізньової, Б. Матюніна, С. Панюкова, Г. Серікова та ін. окреслена сутність, особливості та функції самоосвіти, розглянуті питання її організації, керівництва, підкреслена роль як обов'язкового компоненту професійної діяльності сучасного спеціаліста.

Самоосвітня діяльність педагога-музиканта стає засобом розвитку його «Я – концепції» у напрямку розширення загальної культури, пізнання навколишнього світу і самого себе, осмислення аспектів педагогічної творчості. Це, у свою чергу, передбачає підвищення ролі тьюторської допомоги викладачів, методистів закладів системи післядипломної освіти, які націлені на розвиток мотиваційної сфери педагогів-музикантів, змісту та сутності самоосвітньої діяльності.

Як зазначає енциклопедичний словник: «самоосвіта – форма навчальної діяльності, яка ґрунтується на самостійному (поза межами освітньої установи) вивченні певного питання або проблеми з періодичними консультаціями у фахівців (або без них)». Змістом самоосвіти є цілісний комплекс процесів і засобів формування особистості, задоволення її різноманітних пізнавальних і духовних потреб, розкриття розвитку задатків і можливостей [1, с. 378].

В умовах інформаційного суспільства самоосвітня діяльність вчителя музики охоплює професійну та особистісну сфери життя, потребуючи науково-методичної підтримки на всіх етапах побудови професійної кар'єри, обґрунтовує необхідність у всебічній допомозі, зокрема у наданні нової інформації та готовності до прийняття ґрунтовних педагогічних рішень, оцінюванні їх вагомості. Особливість організації післядипломної педагогічної освіти педагогів-музикантів закономірно пов'язана з формуванням цілісності художньо-образного та педагогічного компонентів музично-педагогічної діяльності. Учитель музичного мистецтва крім виконавської, педагогічної, наставницької функцій має удосконалювати новий базис професійної мистецько-педагогічної освіти, її складові: інформаційну, комунікативну, організаційну, самоосвітню.

Саме такі передумови створюють об'єктивну необхідність перегляду цілей самоосвітньої діяльності педагогів-музикантів, головною з яких стає потреба у постійному самовдосконаленні. На основі узагальнення результатів і вивчення практичного досвіду самоосвітньої діяльності вчителів музичного мистецтва нами виявлено ряд протиріч між потребою суспільства у підвищенні рівня професіоналізму, необхідністю розвитку їх індивідуальності та існуючими традиціями-стереотипами щодо організації самоосвітньої діяльності, її методів, технологій, форм у СППО. У процесі експерименту було виявлено протиріччя між потребою суспільства в активізації самоосвітньої діяльності педагогічних кадрів та не готовністю спеціалістів-музикантів до організації систематичної самоосвітньої діяльності; потребою суспільства у творчій індивідуальності фахівця, що постійно працює над собою, і недостатнім теоретично і практично розробленим комплексом педагогічних умов самоосвітньої діяльності, не сформований алгоритм її здійснення; необхідністю здійснювати трансформацію освіти (навчання) в самоосвітню діяльність та відсутністю необхідних технологій такої трансформації у практичній роботі. Як зазначає Т. Шарненкова, «самоосвіта педагога – це вид педагогічної діяльності, під час якої усвідомлено, самостійно і вмотивовано розвиває професійно важливі якості, оновлює та вдосконалює знання, уміння та навички з метою досягнення бажаного рівня професійної майстерності» [3, с. 142].

На наш погляд, професійний рівень вчителів музичного мистецтва має визначатися не стільки вже набутими знаннями, скільки *умінням сприймати* інновації в контексті самоосвітньої діяльності. Тому *здатність* фахівця-музиканта до постійної самоосвітньої діяльності є соціальним замовленням

суспільства, *готовність до самоосвітньої діяльності* вимагає тривалого систематизованого формування. Сучасний педагог мистецьких дисциплін відрізняється не тільки високим рівнем професійних знань, умінь і навичок, а й готовністю до *творчого перетворення* власної мистецько-педагогічної діяльності. Без активної, позитивної мотивації та належного ставлення самого фахівця до самоосвітньої діяльності не можливо досягти її успішної реалізації. Зміст самоосвітньої діяльності спеціалістів мистецького циклу включає елементи, спрямовані на розвиток знань і умінь з музичної педагогіки та психології, вивчення та апробацію інноваційних художньо-педагогічних технологій навчання та виховання, вдосконалення професійного самовдосконалення. Досвід організації фахових курсів підвищення кваліфікації та педагогічна рефлексія самоосвітньої діяльності дозволяють нам виділити у педагогів-музикантів певні рівні самоосвітньої діяльності: *низький* (репродуктивний), *середній* (частково-пошуковий), *достатній* (самостійно-ініціативний), *високий* (творчий, науково-дослідний).

Для визначення рівнів самоосвітньої діяльності у КНЗ КОР «Київському обласному інституті післядипломної освіти педагогічних кадрів» було проведено дослідження серед вчителів музичного мистецтва різних кваліфікаційних категорій: вищої, I та II, спеціалістів, педагогів, що викладають інтегрований курс «Мистецтво». Результати дослідження показали, що педагоги-музиканти, які мають низьку мотивацію та недостатньо сформовані самоосвітні потреби, уміння, не у повному обсязі використовують *власний самоосвітній потенціал*, що відображається під час підготовки учителів до створення портфоліо, захисту авторських проєктів, у процесі проведення майстер-класів, тренінгових занять у СППО.

Рівень самоосвітньої діяльності спеціалістів музики вищої та I кваліфікаційних категорій виявився вищим, ніж у фахівців II категорії, що пов'язано з усвідомленням їхньої цінності та ролі самоосвітньої діяльності як засобу професійного зростання. Аналіз результатів дослідження рівнів самоосвітньої діяльності підтвердив необхідність визначення *факторів активізації самоосвітньої діяльності* педагогів-музикантів у СППО.

Вважаємо, що підвищення рівня самоосвітньої діяльності вчителів музичного мистецтва залежить від їх сприйняття та впровадження у практику інноваційних художньо-педагогічних технологій, якості організації роботи над творчими проєктами, стимулювання самостійних пізнавальних інтересів. Основними труднощами організації самоосвітньої діяльності вчителями музичного мистецтва визначені такі: самоорганізація, саморегуляція, відсутність практичних навичок проєктування, прогнозування індивідуальної траєкторії самоосвітньої діяльності, роботи з комп'ютерною інформацією, не достатнє володіння інформаційно-комунікативними програмами зокрема: Publisher, Finale, Word, Power Point, Sound Forge, Nuendo, Adobe Audition, Fruity Loops, Band-in-a-box та роботи у музичних нотних редакторах, створення презентацій до уроків музики. У дослідженні брали участь 250 респондентів – учителів музики (вчителі початкового навчання та музичного мистецтва у 1-4 класах (63 особи), педагогів-музики, які працюють у 1-8 класах (154 особи) та спеціалісти, що мають спеціальність «Музичне мистецтво» як другу спеціальність (33 особи). Фахівців було розділено в індивідуально-типологічні групи: перша група – педагоги-початківців (5 років стажу); друга група – вчителі-реконструктори (до 10 років); третя група – професіонали (до 15 років); четверта група – новатори (більше 15 років); п'ята група – творчі педагоги (незалежно від стажу).

У ході дослідження вчителям пропонувалося відповісти на запитання анкети: "*Ваші очікування щодо (фахових, проблемно-тематичних, авторських) фахових курсів в системі післядипломної освіти?*", "*Які потреби у вирішенні завдань самоосвітньої діяльності Ви хотіли б задовольнити в системі післядипломної освіти?*", "*На яку допомогу Ви розраховуєте на фахових курсах підвищення кваліфікації?*". До пріоритетних факторів активізації самоосвітньої діяльності *педагоги-музиканти* віднесли потребу в самоактуалізації, удосконалення вмінь, узагальнення та поширення власного педагогічного досвіду, розвиток активності самопізнання, здатність до самоаналізу та педагогічної рефлексії. Обговорення факторів активізації самоосвітньої діяльності у процесі тематичних дискусій у кожній із груп супроводжувалося виявленням особистісного ставлення *вчителів музики* до результатів самоосвітньої діяльності, що розкриває її особистісно-значущий характер, зумовлює трактування *прагнення до успіху у професійній діяльності* як провідний фактор. Під час анкетування кожної групи *педагогами-музикантами* було створено ієрархію факторів активізації самоосвітньої діяльності відповідно до їх запитів. На основі аналізу одержаних результатів ми дійшли висновку, що фактори активізації самоосвітньої діяльності *педагогів музичного мистецтва* пов'язані з характером вимог до спеціальності та впливають на мотивацію до здійснення успішної педагогічної праці. Так, на запитання анкети "*Яка потреба є пріоритетною для Вашого професійного вдосконалення на фахових курсах підвищення кваліфікації?*" 80% респондентів відзначили *власну потребу у самоосвітній*

діяльності. 60% спеціалістів-музикантів вказали на необхідність отримання нових знань, умінь, навичок на фахових курсах СППО у період чергової атестації та здобуття більш високої кваліфікації. Наведені показники розкривають стійку мотивацію та ціннісні орієнтири на спрямованість *вчителів музичного мистецтва* до систематизованої самоосвітньої діяльності в СППО.

Отже, дослідно-експериментальний аналіз організації самоосвітньої діяльності педагогів-музикантів у системі післядипломної освіти дозволяє розглядати її у вузькому значенні – як самонавчання, а у широкому – як створення самого себе. Такий вид інформаційно-забезпечувальної діяльності збагачує творчий потенціал спеціаліста, сприяє поглибленню раніше набутих знань, удосконаленню розумових здібностей, формуванню культури праці, духовного світу людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта дорослих: енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка; [упоряд. : Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Курена; ред. рада: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : Основи, 2014. – 496 с.
2. Самообразование и компетентностный подход – качественный ресурс образования: Теория и практика. – М. : Московский центр качества образования, 2009 – 496 с.
3. Шарненкова Т. Професійна самоосвіта вчителя / Т. Шарненкова // Освіта дорослих: теорія, дослід, перспективи. – 2014. – Випуск 1 (8). – С. 138–143.

М. Іщенко,

студентка Міжнародного гуманітарного університету

г. Одеса, Україна

Керівник: кандидат філософських наук

Т.О. Крижановська

ЖИТТЯ ЯК САМОПІЗНАННЯ (АНАЛІЗ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ Г. С. СКОВОРОДИ)

Дослідження творчості українських філософів в теперішній час є дуже актуальним: сьогодення змінилося, світогляд українців швидко розвивається, активна підтримка української культури, мови, стає нагальною справою, так само як і осмислення української філософської традиції. У зв'язку з останнім треба зауважити, що існує думка про «вторинність» української філософії, її несамостійність, майже повну залежність від іншої традиції. Вважаємо, що необхідно розглянути українську філософію як окремий феномен, більше того, показати значущість думок українських мислителів для подальшого розвитку сучасного суспільства, і не тільки українського. Самопізнання є однією з «вічних» філософських тем, її дослідження становить неабияку зацікавленість, особливо в часи історичних змін.

Метою статті є дослідження феномену самопізнання в розумінні українського мислителя Г. С. Сковороди за твором «Наркісс. Разглагол о том: узнай себе». Автор назвав цей твір своїм "першорідним сином". Наркісс називається така собі квітка і такий собі юнак. Наркісс – юнак, котрий у дзеркалі прозорих вод при джерелі дивиться сам на себе і закохався смертельно в самого себе. Наркіссів образ це – образ самозакоханості, який демонструє необхідність самопізнання, бо не можна любити щось невідоме. На мою думку, любов до себе невідомого це підсвідоме бажання заповнити певну душевну порожнечу всередині себе.

Людина просто не може бути ідеальною. Саме це і намагався показати Г.С. Сковорода. Адже на його думку весь світ складається із двох протилежностей : добра і зла, брехні та істини, любові та ненависті. І бачити лише одну сторону себе означає не бачити нічого. Саме тому самопізнання може допомогти людині подивитись на себе під абсолютно іншим кутом, більш адекватно оцінити себе та надати поштовх для самовдосконалення.

Моя основна задача полягає у дослідженні питання необхідності самопізнання, самопізнання заради щастя. Перш за все, хотілося б почати з аналізу твору « Наркісс», а саме з такого поняття, як